

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/153692,I-nazywali-to-Wojskiem-Polskim-Wojskowe-Obozy-Internowania-w-Polsce-1982-1983-Byd.html>
23.04.2024, 17:05

I nazywali to Wojskiem Polskim...! Wojskowe Obozy Internowania w Polsce (1982-1983) - Bydgoszcz, 4 listopada 2021

Od dziś można oglądać wystawę na ścianie Bydgoskiego Centrum Finansowego od ul. Jagiellońskiej

„Wojna z narodem...”

OBWIESZCZENIE

o wprowadzeniu stanu wojennego ze względu na bezpieczeństwo państwa

-Celi i środki operacji-

Zniszczenie i dezintegracja wielomilionowego ruchu społeczno-zawodowego: Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”; izolowanie i zastraszenie działaczy opozycji politycznej.

Przeciwko polskiemu społeczeństwu wyprowadzono na ulice całego kraju:

- 70 tys. żołnierzy;
- 30 tys. milicjantów;
- kilkanaście tysięcy funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa;
- 1400 czołgów i 2000 transporterów opancerzonych.

„S” – działała legalnie od sierpnia 1980 r.; walczyła o prawa pracownicze, socjalne, obywatelskie oraz wolność, równość i suwerenność wszystkich Polaków. Szacuje się, że w jej szeregach wstąpiło od 8 do 10 milionów Polaków.

-Mocodawcy-

gen. Wojciech Jaruzelski, w nocy 12/13 grudnia 1981 r. stanął na czele Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego.

gen. Czesław Kiszczak, współwódcą stanu wojennego, członek WRON.

STAN WOJENNY

13 XII 1981-22 VII 1983

Stan wojenny wprowadzono nocą z 12 na 13 grudnia 1981 r. na obszarze całego kraju. Operacja realizowana przez MON (wojsko) oraz MSW (SB i MO) była przygotowywana przez ekipę gen. Wojciecha Jaruzelskiego i gen. Czesława Kiszczaka od kilkunastu miesięcy. Już jesienią 1980 r. opracowano pierwsze listy osób przeznaczonych do internowania czyli osadzenia w specjalnych ośrodkach odosobnienia.

Czołgi w rejonie Stoczni Gdańskiej, 13 grudnia 1981 r. Archiwum IPN.

-Wykonawcy-

- komendanci wojewódzcy MO;
- zastępcy komendantów wojewódzkich MO - szefowie SB.

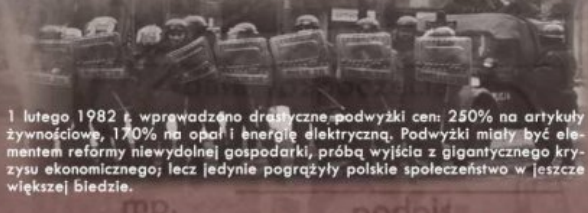

-Represje-

- zablokowano połączenia telefoniczne, radio i telewizję;
- zmilitaryzowano zakłady pracy;
- zawieszono działanie związków i organizacji społecznych, wydawanie większości tytułów prasowych;
- zastosowano cenzurę;
- wprowadzono godzinę milicyjną;
- zamknięto granicę państwa;
- ponad 3 tys. osób aresztowano i osadzono w 52 obozach internowania w całym kraju, do grudnia 1982 r. internowano ok. 10 tys. osób;
- pod koniec 1982 r. sympatyków i członków zdelegalizowanej „Solidarności”, powołano jako „rezerwistów” na trzymiesięczne „ćwiczenia wojskowe” (1447 osób), a poborowych skierowano do odbycia zasadniczej służby wojskowej (264 osoby). Przetrzymani byli w specjalnych obozach wojskowych; często w bardzo złych warunkach; szykanowani i zmuszani do ciężkiej pracy.

Strajki, demonstracje i manifestacje wybuchające w całym kraju po 13 grudnia 1981 r. w obronie „Solidarności” były brutalnie pacyfikowane: dziesiątki tysięcy osób zatrzymano i aresztowano, ponad 11 tys. postawiono zarzuty. Sądy wojskowe zaozczyły także cztery wyroki śmierci. Tysiące strajkujących i demonstrantów zostało pobitych, a dziesiątki tysięcy skazanych na grzywny lub kary aresztu. Kilka tysięcy członków „Solidarności” zmuszono do opuszczenia kraju; wielu innych zwolniono z pracy lub pozbawiono stanowiska. W środowisku naukowym, dziennikarskim, wymiarze sprawiedliwości i wśród nauczycieli przeprowadzono weryfikację kadr, usuwając ze stanowisk i etatów członków NSZZ „S”.

Funkcjonariusze MO/ZOMO w Łodzi. Archiwum IPN w Bydgoszczy.

1 lutego 1982 r. wprowadzono drastyczne podwyżki cen: 250% na artykuły żywnościowe, 170% na opał i energię elektryczną. Podwyżki miały być elementem reformy niewydolnej gospodarki, próbą wyjścia z gigantycznego kryzysu ekonomicznego; lecz jedynie pogrzyły polskie społeczeństwo w jeszcze większej biedzie.

Stan wojenny zawieszono 31 grudnia 1982 r., a zniesiono 22 lipca 1983 r. Jednak szereg przepisów ograniczających swobodę obywatelskie i utrudniających życie codzienne obowiązywało do 1989 r.

-Ofiary stanu wojennego-

16 grudnia 1981 r. podczas krwawej pacyfikacji strajku w Kopalni Węgla Kamiennego „Wujek” w Katowicach zamordowano 9 górników. 31 sierpnia 1982 r. w Lubinie podczas ostrzelania manifestacji przez służby zginęły 3 osoby.

Michał Adamowicz, jedna z ofiar Zbrodni Lubuskiej. Archiwum IPN.

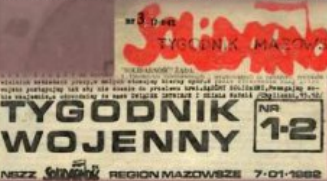
Podziemna ulotka z fotografiami górników zabitych podczas pacyfikacji KWK „Wujek” 16 grudnia 1981 r. Zbiory prywatne.

W latach osiemdziesiątych w PRL, w trakcie tłumienia protestów społecznych, strajków, a także w niewyjaśnionych okolicznościach życia straciło kilkadziesiąt osób.

-Opór społeczny-

Jedną z najpowszechniejszych form oporu społecznego wobec komunistycznych władz był druk i kolportaż ulotek antyreżimowych oraz podziemnej prasy (np. „Tygodnika Wojennego”). Te formy protestu zagrożone były karą często wieloletniego więzienia. Mimo represji, groźby utraty zdrowia i wolności tysiące osób w całej Polsce zaangażowało się w tworzenie struktur podziemnej „Solidarności” oraz innych antykomunistycznych organizacji (np. „Solidarność Walkącej” czy „Niezależnego Zrzeszenia Studentów”).

Wydawnictwa kompirowane. Zbiory Jerzego Pazorskiego oraz Jana Monarchy.

Ekspozycja prezentuje historię Wojskowych Obozów Internowania. W WOI umieszczono opozycjonistów z 35 ówczesnych województw. Internowania pod pozorem „ćwiczeń

wojskowych” służyły izolacji najbardziej niepokornych opozycjonistów, którzy mogli zainicjować lub włączyć się w akcję protestacyjną przeciwko uchwalonej w październiku 1982 r. ustawie o związkach zawodowych, delegalizującej NSZZ „Solidarność” oraz przekreślającej szanse na reaktywację związku.

Wystawa została przygotowywana przez dr Kamilę Churską-Wołoszczak, dr Katarzynę Maniewską oraz Piotra Wiejaka – pracowników Delegatury IPN w Bydgoszczy w związku z 35. rocznicą internowania przedstawicieli opozycji w Wojskowych Obozach Internowania (WOI).

Podstawowym celem wernisażu jest przywrócenie do społecznej pamięci wiedzy i historii WOI. Wystawa jest jednym z najważniejszych punktów szerokiej akcji edukacyjnej, którą dzisiaj rozpoczynamy. (...) Pokazaliśmy czym był stan wojenny i WOI – sprawców, wykonawców i mocodawców – powiedziała autorka wystawy Katarzyna Maniewska w trakcie pierwszej prezentacji, która odbyła się 8 listopada 2017 roku w Nowym Domu Poselskim w Warszawie. Jak dodała, dzięki wystawie można zobaczyć, jak wyglądała codzienność internowanych osób. – To było najtrudniejsze – nie ma zdjęć represji. To, jak was prześladowano, dręczono, indoktrynowano, przesłuchiowano, tego nikt nie dokumentował – podkreśliła Maniewska.